

דף שיח אדישות או מעורבות לאור משבר האקלים

* תוכני הפעילות מיועדים לצורכי הדרכה והוראה בלבד, ואין לעשות בהם כל שימוש אחר מעבר לשימוש זה.

* מומלץ להעביר את הפעילות בשטח, בטבע.

* בשל אורכו של דף השיח, כדאי לבחור את הקטעים המתאימים לקבוצה.

מצאו שטח שאינו נקי ומזמין, והושיבו בו את המשתתפים:

- ✓ פרסו מחצלת על הלכלוך, או בינות ללכלוך, כאילו אתם מנסים להתעלם ממנו.
- ✓ התחילו במשחק היכרות.
- ✓ אם וכאשר תגיע התלונה על חוסר הנעימות/אי הנוחות לשבת או להיתקל בפסולת, הראו למשתתפים את תמונת שלושת הקופים:

על פי הפרשנות הנפוצה כיום סמל שלושת הקופים מתאר מצב שבו אדם בוחר להתעלם ולהעלים עין מעוול או אי צדק בסביבתו. לעיתים מתואר הסמל במשפט: "לא ראיתי, לא שמעתי, לא אמרתי".

שאלות לדיון:

- ? האם אתם מכירים את הטענה הזאת? האם היא הופנתה כלפיכם? מתי?
- ? האם מי מכם הפנה עמדה כזאת כלפי אחרים? כלפי האנשים שהשאירו לנו כך את המקום שבו אנו יושבים? כלפי חברים? כלפי דור המורים וההורים שלנו? מתי ולמה?
- ? האם אתם יכולים להזדהות עם הטענה הזאת כלפי המנהיגות ו/או דור ההורים שלכם או בכלל בני האדם בהתייחס למשבר האקלים?
- ? מה זה "משבר האקלים"? מה ידוע לכם עליו?
- ? הקרינו/שלחו למשתתפים בוואטסאפ את הסרטון הקצר של שרון וקסלר משנת 2022 "משבר האקלים בכמה מילים": <https://www.youtube.com/watch?v=aU7lkqbWV2Y>

שאלו:

האם כיום, כשמשבר האקלים נהיה ברור ומוחשי, מזיק ופוגע בטבע ובאנושות, אפשר עוד להגיד "לא ראיתי, לא שמעתי, לא אמרתי"?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

אני שוכב לי על הגב

מילים: יענקל'ה רוטבליט/ **לחן:** גדעון אלרן

אפשר ורצוי גם להשמיע את השיר

קישור ליוטיוב: https://www.youtube.com/watch?v=reT-Rdn_Ufl

קישור לספוטיפיי: <https://did.li/7Amrl>

אני שוכב לי על הגב

מביט על התקרה

רואה כיצד חולפים ימי

בבטלה גמורה

אני שוכב לי על הגב

חושב, חולם, הוזה

והחיים יפים, יפים

ממש כמו מחזה

בלי להיות או לא להיות

אני פשוט ישנו

בלי שום דבר אשר כדאי

למות למענו

בלי תקוה ובלי יאוש

אני פשוט צופה

כמו תייר על העולם

והוא כל כך יפה

היו לי פעם עקרונות

מכרתי את כולם

עיסקה מוצלחת בשבילי

טובה גם בשבילם

עכשיו כבר לא נשאר יותר במה להאמין...

שאלות לדיון:

- ? האם אתם רואים קשר בין שלושת הקופים לעמדה המובעת בשיר?
- ? איזו אמירה חברתית מתבטאת בעמדה כזאת של אדישות, אי נקיטת עמדה והימנעות ממעורבות ועשייה?
- ? מהו שיעור בני הנוער בישראל שנוקטים עמדה דומה, לפי דעתכם? מדוע?
- ? איך הייתה נראית החברה הישראלית אילו כולם היו נוהגים כך?
- ? איזו עמדה/אמירה חברתית אנו מביעים כשאנחנו יושבים כך בתוך הלכלוך? איזו עמדה נביע אם נקום ונתחיל לנקות?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

"אין זה הגיוני היום להתווכח אם כדור הארץ מתחמם באופן מבהיל או לא, ואין זה הגיוני שנשב בחיבוק ידיים ונחכה שאחרים יפעלו בנידון. עתידו של כדור הארץ, שאותו אנו מורשים לילדינו ולנכדינו, תלוי בנו וזו אחריותנו לנקוט פעולה בקשר למשבר הזה"

ביל קלינטון

שאלות לדיון:

- ? האם אתם מסכימים עם דעתו של קלינטון?
- ? ביל קלינטון כיהן כנשיא ארצות הברית במשך שתי קדנציות בין השנים 1993–2001. האם אתם מרגישים שהאנושות אכן נקטה פעולה מספקת בקשר למשבר הזה?
- ? על מי מוטלת האחריות לנקוט פעולה? על הפוליטיקאים? על החברות המזהמות? על האזרחים הקטנים?
- ? האם באמת אנחנו יכולים לקבל אחריות על משבר כדור הארץ? האם יש ביכולתנו להשפיע בכלל?
- ? למה שאנחנו, האזרחים הפשוטים, ננקוט פעולה אם מפעלים גדולים מזהמים ואחרים לזיהום הרבה יותר מאיתנו?
- ? לכמה מאיתנו הפריע לשבת פה, באתר הטבע ליד מצבורי פסולת שהשאירו אנשים במקום?
- ? האם ביומיום אנחנו שמים לב לכמות הפסולת סביבנו או שהתרגלנו ופיתחנו סוג של אדישות?
- ? מה הסכנה בכך שמתרגלים למצב לא רצוי שכזה?
- ? מה עלול לקרות כשאנו מתרגלים למצבים לא רצויים (לכלוך, אלימות, גזענות) ומקבלים אותם?
- ? איך אפשר למנוע זאת ולשמור על רגישות לכל בעיה כדי שהיא תטופל?
- ? איך אנו מרגישים כשאנו מגיעים לאתר או למקום בילוי שאינו נקי ונמצאים בסביבה מלוכלכת?
- ? איך אנו מרגישים כשהאתר או מקום הבילוי שאליו הגענו נקי, יפה ומטופח? האם זה גורם לנו להתנהג במקום בצורה אחרת?
- ? האם טבעי לי לנקות את חדרי וביתי? מה באשר לניקיון בית הספר/המגרש/השכונה/הקן/השטח וסביבתי הקרובה? מה לגבי ניקיון לכלוך של אחרים?

שנה ר' שמעון בן יוחאי: משל לבני אדם, שהיו נתונים בספינה.

נטל אחד מהם מקדח והתחיל קודח תחתיו.

אמרו לו חביריו: למה אתה עושה כך?

אמר להם: מה אכפת לכם, לא תחתי (הרי תחת המקום שלי) אני קודח?

אמרו לו: מפני שהמים עולים ומציפין עלינו את הספינה

מדרש ויקרא רבה, פרשה ד, י

שאלות לדיון:

- ? מה המשמעות של המעשים שעושה הקודח?
- ? מה היחסים בין הקודח לשאר האנשים?
- ? מה התגובה של האנשים למעשה הקודח?
- ? מה מלמד אותנו המדרש הזה? כיצד הוא קשור לחיים שלנו? איך הוא קשור לכך שהיום אנו מנקים אחרי אחרים?
- ? האם אתם מכירים מישור ש"קודח בספינה" של הקבוצה או הכיתה או השכונה שלכם? מה תוכלו לעשות בעניין?

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- ? האם אתם מכירים מישהו ש"קודח בספינה" של המדינה, הסביבה, כדור הארץ שלנו? מה תוכלו לעשות בעניין?
- ? האם, לפי המדרש, "פסולת של אחרים" משפיעה רק על האחר או גם על סביבתו? איך חוויתם את זה כשהגענו למקום לא נקי?
- ? האם הפגיעה בכדור הארץ, שבאה לידי ביטוי במשבר האקלים, משפיעה רק על הפוגע?
- ? איך משפיעה פעילותו של הפרט הבודד על הכלל במשל? ואיך זה בחיים שלנו?
- ? האם עכשיו יש משתתפים נוספים בקבוצה שמסכימים עם העמדה שהביע נשיא ארצות הברית לשעבר ביל קלינטון?
- ? מה אני מקבל כשאני פועל למען הכלל (מרגיש "פראייר" או גאווה, תחושת שייכות, אכפתיות)?
- ? האם עשייה למען הסביבה, האחר, למען מישהו או משהו שהם לא אנחנו, עושה אותנו אנשים טובים יותר ויכולה להשפיע על כך שנחיה בסביבה טובה יותר?

נסיים באמירה של אלי ויזל. אלי ויזל, שהלך לעולמו ביולי 2016, היה עיתונאי, פילוסוף, אינטלקטואל וסופר יהודי ניצול השואה. ויזל קיבל פרס נובל לשלום על פעילותו למען זכויות אדם (1986), ועסק בפעילויות חינוכיות להנצחת זכר השואה ולמניעת מקרי רצח עם ברחבי העולם:

"ההפך מאהבה אינו שנאה, הוא אדישות. ההפך מאומנות אינו כיעור, הוא אדישות. ההפך מאמונה אינו כפירה, הוא אדישות. וההפך מחיים אינו מוות, הוא אדישות"

אלי ויזל

1. למידע ונתוני פסולת בישראל, היכנסו לאתר המשרד להגנת הסביבה:
<https://did.li/GXglw>
2. למידע בנושא משבר האקלים, היכנסו לאתר אקלים ישראל:
<https://climatechangeisrael.org/about/>